

Talousarvioehdotus 2022

30. Tilastotoimi, taloudellinen tutkimus ja rekisterihallinto

Selvitysosa: **Tilastokeskus** tuottaa luotettavaa ja ajantasaista tilastotietoa yhteiskunnan ilmiöistä päätöksenteon tueksi ja asiakkaiden hyödyksi. Tilastokeskus kehittää tilastotoimea yhteistyössä muiden tilastoja tuottavien viranomaisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisesti sekä edistää toiminnallaan tilasto- ja muun tiedon eettistä ja monipuolista hyödyntämistä yhteiskunnassa.

Toimialan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet

- Tilastot, tietoaineistot, tutkimukset ja palvelut ovat luotettavia ja relevantteja
- Tutkimustoiminta tukee päätöksentekoa, joka vastaa Suomen kansantalouden tärkeimpiin haasteisiin
- Kansalaisten ja yritysten asiointi julkishallinnon kanssa on entistä sujuvampaa ja asiakaslähtoisempää
- Digitaaliset palvelut lisäävät tietojen hyödyntämistä ja tehostavat julkishallinnon toimintaa
- Luottamus ja oikeusturva vahvistuvat yhteiskunnassa.

01. Tilastokeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 49 424 000 euroa¹.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) jäsenmaksujen maksamiseen
- 2) EU-jäsenyyteen liittyvien tilastohankkeiden rahoitukseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan tuloina huomioon:

- 1) maksullisen toiminnan tulot
- 2) EU:lta ja yhteishankkeista talousarvion ulkopuolisilta tahoilta saatavat tulot.

---

¹ Momentille myönnetty nettomäärä 16.4.2020 kehyspäätöksen mukaan.

Dnro TK/561/02.00.00/2021

14.4.2021

Selvitysosa:

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet

	Mittayks./ asteikko	2020 toteuma	2021 tavoite	2022 tavoite
Tuotokset ja laadunhallinta				
Tilastot, joista julkaisuja vuoden aikana	kpl	145	139	143
Toimeksiantopalveluiden määrä (yli 500 €)	kpl	1017	1000	1000
Oikea-aikaisten julkistusten osuus	%	95	99	99
Virheettömien julkistusten osuus	%	93	98	98
Tutkijapalveluiden voimassa olevien käyttöluoppien määrä vuoden lopussa	kpl	1590	1700	1900
Toiminnallinen tehokkuus				
Verkossa tai automaattisella raportoinnilla vastanneiden osuus vastanneista yritystiedonkeruissa	%	94	98	98
Verkossa vastanneiden osuus vastanneista henkilötiedonkeruissa	%	22	42	50
Tuotantokulut tilastoa kohti	t€	378	423	403
Ydintoimintaan ja sen tukeen käytettyjen kustannusten osuus kustannuksista	%	62	-	62
Maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuus	%	104	100	100
Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen				
Henkilötyövuodet virasto yhteensä	htv	727	762	740
Sairauspoissaolot	pv/htv	7,4	< 10	< 10
Työtyytyväisyysindeksi, 1–5	VMBaro	3,56	3,65	3,70

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	58 693	58 628	59 424
Bruttotulot	9 693	10 500	10 000
Nettomenot	49 000	48 128	49 424
Siirtyvät erät			
- siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 951		
- siirtynyt seuraavalle vuodelle	5 689		

2022 talousarvio	49 424 000
2021 talousarvio	50 932 000
2020 tilinpäätös	48 738 000

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
-suoritteiden myyntituotot	7 340	8 200	8 000
-muut tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	7 340	8 200	8 000
-tästä toimintamomentille nettouuttamattomat tuotot	0	0	0
Tuotot yhteensä	7 340	8 200	8 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
-erilliskustannukset	3 851	4 400	4 300
-osuus yhteiskustannuksista	3 189	3 800	3 700
Kustannukset yhteensä	7 040	8 200	8 000
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	300	0	0
Kustannusvastaavuus, %	104,3	100,0	100,0
Hintatuki	0	0	0
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	104,3	100,0	100,0

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-204
Palkkausten tarkistukset	-1 304
Yhteensä	-1 508

2022 talousarvio	49 424 000
2021 talousarvio	50 932 000
2020 tilinpäätös	48 172 000

Dnro TK/561/02.00.00/2021

14.4.2021

 Tilastokeskus [28.30.01] Tilastokeskuksen toimintamenot
 PERUSLASKELMA

	2020 toteuma	2021 arvio	2022 TAE	Kehittämisen- suunnitelman hankkeet	KEHITTÄMIS- SUUNNITELMA
MENOT					
Palkkaukset	42 908	45 000	44 400	3 200	47 600
Vuokrat	3 053	3 100	3 100		3 100
Muut kulutusmenot	12 732	14 900	14 400	1 533	15 933
Investoinnit	0	0	0		0
MENOT YHTEENSÄ	58 693	63 000	61 900	4 733	66 633
TULOT					
Maksullinen toiminta	7 340	7 400	8 000		8 000
EU-tulot	1 575	2 800	1 700		1 700
Yhteisrahoitteinen toiminta	644	320	200		200
Muut tulot	134	100	100		100
TULOT YHTEENSÄ	9 693	10 620	10 000	0	10 000
NETTOMENOT	49 000	52 380	51 900	4 733	56 633
RAHOITUS					
Talousarvio	48 738	50 932	49 424	4 733	54 157
Lisätalousarvio I	0				
Lisätalousarvio II					
Lisätalousarvio III					
Lisätalousarvio IV					
Kehyspäättös					
RAHOITUS YHTEENSÄ	48 738	50 932	49 424	4 733	54 157
SIIRTOMÄÄRÄRAHAKANTA					
Siirto edelliseltä vuodelta	5 951	5 689	4 241		4 241
Siirtomäärärahakannan muutos	-262	-1 448	-2 476		-2 476
Siirtomäärärahakanta 31.12.	5 689	4 241	1 765		1 765
EHDOTUKSEN MUKAINEN SIIRTOMÄÄRÄRAHAKANTA					
Ehdotus					
Siirto edelliseltä vuodelta					
Siirtomäärärahakannan muutos					
Siirtomäärärahakanta 31.12.					
HENKILÖSTÖMÄÄRÄ (HTV)	727	750	740	52	792
- kuukausipalkkaiset	638	650	640	52	692
- haastattelijat	89	100	100		100

Kehittämissuunnitelman hankkeina vuonna 2022 on otettu huomioon säädöspohjaisen tilastotuotannon pysyvä laajentuminen, tilastotuotannon kansalliset tarpeet, päästö- ja energiatilastojen tuotantojärjestelmäuudistus sekä kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen tuotantojärjestelmäuudistus.

Liite. Kehittämissuunnitelman perustelumuistio

Tässä yhteydessä toistetaan kehusehdotuksessa vuosille 2022–2025 tehdyt kehittämissuunnitelmat, jotka koskevat säädöspohjaisen tilastotuotannon pysyvää laajenemista sekä päästö- ja energiatilastojen tietojärjestelmä uudistusta.

Kansallisten tietotarpeiden menoarvioita on täsmennetty seuraavasti:

- Varhaiskasvatuksen tilastoinnin siirtymisestä Tilastokeskukseen on sovittu OKM:n kanssa niin, että rahoitus järjestetään kehys siirrolla OKM:stä Tilastokeskukseen vuosina 2021 ja 2022. Menot vuonna 2022 on nyt arvioitu 80 000 euroksi.
- Covid-19 ja RRF-raportoinnin menoja on tarkennettu: menot ovat nyt 150 000 €/v

Uutena esitetään kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen tuotantjärjestelmä uudistusta. Sen sijaan maakunta- ja soteuudistuksen vaikutukset tilastoinnissa jätetään pois tässä vaiheessa olettaen, että rahoitus järjestyy lainsäädäntötyön edistyessä. Samat ehdotukset löytyvät tekeillä olevasta kehittämissuunnitelmasta.

Johdanto

Lähes vuosikymmenen mittaisen EU-tasaisen valmistelun tuloksena laajat yrityksiä ja henkilöitä koskevat asetuskokonaisuudet astuvat voimaan 2021. Ympäristö-, energia ja päästötalastointia koskeva asetuskokonaisuus on myös kehittynyt ja laajentunut niin, että tarvitaan merkittäviä muutoksia niin tietojärjestelmiin kuin tilastotuotannon sisältöön. Toisaalta Tilastokeskuksen kehityksen kiristyminen erilaisten tuottavuus- yms. leikkausten vuoksi on johtanut siihen, että tietojärjestelmiä ei ole pystytty kehittämään tarvittavaa tahtia. Kansallisista tarpeista esiin nousee erityisesti Sote- ja maakuntauudistus². Mahdollisuuksia kehysten uudelleenkohdentamiseen näin laajojen hankkeiden toteuttamiseen ei ole.

Tilastokeskukselle (toimialalle) asetetut vaikuttavuustavoitteet ovat

- Tilastot, tietoaineistot, tutkimukset ja palvelut ovat luotettavia ja relevantteja
- Tutkimustoiminta tukee päätöksentekoa, joka vastaa Suomen kansantalouden tärkeimpiin haasteisiin
- Kansalaisten ja yritysten asiointi julkishallinnon kanssa on entistä sujuvampaa ja asiakaslähtoisempää
- Digitaaliset palvelut lisäävät tietojen hyödyntämistä ja tehostavat julkishallinnon toimintaa
- Luottamus ja oikeusturva vahvistuvat yhteiskunnassa

Esitettyjen kehittämissuunnitelma hankkeiden yhteinen tavoite on varmistaa EU-säädökset ja muut kansainväliset vaatimukset täyttävä tilastotuotanto, joka on kattava myös kansalliset asiakastarpeet. Tilastotuotannon luotettavuus ja relevanssi ovat ensisijaisia tavoitteita Tilastokeskuksen tuotannossa. Samalla mahdollistetaan laadukkaat ja yhteiskunnallisesti ajankohtaiset aineistot tutkimuskäyttöön. Tilastokeskuksen toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet koskevan laadukasta ja ajantasaista tilastotuotantoa ja tutkijapalvelua.

² Sote- ja maakuntauudistusta koskeva määrärahaesitys tehdään, kun uudistuksen toteutuminen varmistuu.

Tilastotuotantoa käytetään kestävän kehityksen indikaattoreiden tuotannossa. Tuotannon laajennukset tukevat puuttuvien indikaattoreiden tuotantoa. Nyt erityisesti laajenee ympäristö- ja energiatilastointi.

Säädöspohjaisen tilastotuotannon pysyvä laajentuminen

EU-säädöksiin tai kansainvälisiin sopimuksiin perustuva tilastotuotanto laajenee kehyskaudella. Säädösten voimaantulon myötä saatavissa oleva EU:n yhteisrahoitus kyseisiin tehtäviin loppuu. Alkuvuosina osa rahoitustarpeesta kohdistuu kehittämiseen ja tuotannon aloittamiseen tarvittavaan työhön, mutta jäljelle jää pysyvä lisäystarve. Haettavina oleviin tilastotuotannon laajennuksiin ei ole aiemmin saatu lisärahoitusta.

Tilastointikokonaisuuksien rahoitustarve, 1 000 e

Tilastointikokonaisuus	2022	2023	2024	2025
EBS, yritystilastot	300	348	378	438
IESS, sosiaalityilat	440	370	180	90
Jäte- ja ympäristötilastot	450	420	360	360
Energiatilastot	111	141	161	161
Julkisen talouden tilastot	120	90	90	90
Toimialaluokitusuudistus	468	546	254	72
Muut	124	235	190	195
Yhteensä	2 013	2 150	1 613	1 406

Muutostarpeita:

- EBS, yritystilastot
  - o yritysdemografia kohdejoukon laajennukset työnantajayrityksryhmässä, neljännesvuosittainen yritysdemografia
  - o GVC (Global Value Chains), joka kolmas vuosi tehtävän tilaston EU-rahoitus päättyy, tilastointi perustuu suoraan tiedonkeruuseen
  - o STS (Short Term Statistics), kaupan tukku- ja autokaupan liikevaihtosarjojen tuotannon aloittaminen, muuta pienimuotoista muutostarvetta
  - o STS (Short Term Statistics), palveluiden volyyymi-indeksi tuotanto, liikevaihtokuvaajien nopeutettu tuotanto, PTHI:n toimialakattavuuden laajentaminen. Nämä pysyvään tuotantoon EU-rahoituksella tehtyjen kehittämissivaiheiden jälkeen
  - o SBS (Structural Business Statistics) Toimialakattavuuden lisäys, yrityspopulaation laajennus, nuoret kasvuyritykset uutena tilastointikohteena lisäksi ennakkotietoja myös henkilöstön suuruusluokittain
  - o Palveluiden ulkomaankauppa, tilastoinnin laajentaminen, esim. MoS (Mode of Supply)

Yritysrekisterin laajennukset: EU-tasoisien konsernirekisterin parantaminen, mikrotietojen vaihto, uuden tilastoyksikön lisääminen (KAU, Kind-of-activity, toimialayksikkö)

- IESS, sosiaalitalastot
  - EU-SILC (Statistics on income and living conditions), tutkimuksen modularisointi, otosasetelman muuttaminen, uudet modulit
  - EU-LFS (Labour Force Survey): asetuksen edellyttämät muutokset (työvoimatiedonkeruun verkkokeruun kulut hoidetaan nykyisellä kehysrahoituksella)
  - AES (Adult Education Survey), tutkimuksen modularisointi, otosasetelman muuttaminen, uudet modulit, otoskoon kasvattaminen lisää tiedonkeruun kuluja (suora tiedonkeruu vuonna 2022)
- jäte- ja ympäristötilastot
  - jäte-, kaatopaikka- ja pakkausjätedirektiivit laajentavat tilastotuotantoa
  - ympäristötilinpito: 6³ erillistä moduulia, joka koskevat sekä fyysistä että rahamääräistä tilastointia, esimerkiksi ympäristötuet (osa tuotannosta Luken ja Syken vastuulla, joten näihin Tilastokeskus ei hae rahoitusta)
- energiatilastot
  - Energiaunionin hallintomalli: vaadittavien tietojen määrä kasvaa ja tuotantoaikataulu kiristyy
  - maakaasun ja sähkön hinnat: laajenee koskemaan myös kotitalouksia, siirtomaksujen ja verokomponenttien erittely
  - kuukausittainen raakaöljytiedonkeruu
  - energiatilastoasetus: teollisuuden energian käyttö -tilastoinnissa vaadittava toimialatarkkuus kasvaa, palvelualojen energian käytön tilastoinnin uudistaminen edellyttää uusia lähdeaineistoja, ennakkolliset energiataseet
- julkinen talous
  - julkisen talouden raportoinnin laajennus neljännesvuosittaiseksi koronatoimien myötä
  - Kansantalouden tilinpidon tietojen lähettämishojelman päivitys, vaatii lähetysten uudelleenkoodaamista
- toimialaluokitusuudistus
  - toimialaluokitusuudistus, tarvittava työpanos ja työn ajoitus on arvioitu edellisen toimialaluokitusuudistuksen mukaisesta (TOL2008)

---

³ Ympäristötilinpidon moduulien määrä on tällä hetkellä 4.

14.4.2021

- muut
  - o omistusasumisen lisääminen yhdenmukaistettuun kuluttajahintaindeksiin sekä muiden OOHPI/HPI indikaattoreiden kehittäminen
  - o YK:n coicop-luokituksen käyttöönotto hintaindekseissä
  - o palkkarakenne ja työvoimakustannusten laajentuminen kattamaan myös pienet yritykset
  - o EAA, maatalouden taloustitit tulevat pakollisiksi

Tilastotuotannon muut kansalliset tarpeet

Tarkoituksena on kehittää kiinteistöjä koskevaa tilastointia, mikä on nykyisen hallitusohjelman mukaista. Myös kansainväliset suositukset otetaan huomioon. Hallitusohjelman mukaan Suomeen luodaan rakennetun ympäristön valtakunnallinen digitaalinen rekisteri ja tietoaalusta, joihin maankäyttöä ja rakentamista koskevat päätökset ja prosessit tukeutuvat.

Varhaiskasvatuksen tietovaranto Vardan tietojen käyttöönottoa valmistellaan OKM:n ja OPH:n kanssa. Käyttöönotto saattaa edellyttää tilastolain muutosta. Tarkoituksena on, että Tilastokeskus tuottaa varhaiskasvatustilastot.

Tilastoraportointi on laajentumassa kahdella uudella raportilla. COVID-raportointi on neljännesvuosittainen tarkka esittely covid-toimenpiteistä. Raportointi tehdään yhteistyössä useiden ministeriöiden kanssa. RRF on Elpymis- ja palautumistukiväline, jonka seurantaan on ehdotettu mittavaa pakettia.

Tilastojen rahoitustarve, 1 000 e

Tilastointikokonaisuus	2022	2023	2024	2025
Kiinteistöjä koskevan tilastoinnin kehittäminen	60	60	60	60
Varhaiskasvatuksen tilastointi: Vardan käyttöönotto	80	30	30	30
COVID-19 ja RRF-raportoinnit	150	150	150	150
Yhteensä	290	240	240	240

Päästö- ja energiatilastojen tuotantojärjestelmä uudistus

Tilastokeskus hakee rahoitusta päästö- ja energiatietoihin keskittyvän laajan tietojärjestelmän tekemiseen vuosille 2022 ja 2023 yhteensä 2,86 miljoonaa euroa. Ilmastonmuutokseen ja sen torjuntaan liittyvien seurantatietojen tarve on kasvanut nopeasti, mikä näkyy tilastoinnin osalta velvoitteiden määrän ja laatuvaateiden kasvuna. Velvoitteita tilastoinnille tuovat myös muut kuin tilastoasetukset. Esimerkiksi päivitetty energiatilastoasetus ((EU) 2017/2010), jätedirektiivit (kuten Euroopan Unionin kiertotalouspaketti: (EU) 2018/851) ja EU:n hallintomalli (1999/2018 (EU) edellyttävät entistä yksityiskohtaisempaa tietoa osin aikaisempaa nopeammin. Tavoitteena on yhdistää Tilastokeskuksen jo tuottamia energiaan, jätteisiin ja kasvihuonekaasupäästöihin liittyviä lakisääteisiä raportteja uusiin vaateisiin.

Käytössä oleva tilastotuotantojärjestelmä ei mahdollista kasvaviin tietovaatimuksiin vastaamista, ilmiön riittävän yhtenevää kuvaamista eikä aineistojen tehokasta käsittelyä ja yhdistämistä. Vaatimuksiin vastaamiseksi tarvitaan kattava ja joustava tilastotuotantojärjestelmä ja tietovaranto. Kehitystyön ansiosta on mahdollisuus myös ottaa käyttöön uusia menetelmiä (kuten koneoppiminen), pienentää tiedonkeruurasitetta (Datahub-aineistot), laajentaa tietosisältöä ja tehostaa toimintaa. Tietovaranto parantaa tietojen saatavuutta ja mahdollistaa ilmiöpohjaisen tietojen hyödyntämisen.

Kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen tuotantojärjestelmä uudistus

Tilastokeskus hakee rahoitusta kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen tietoihin keskittyvän tietojärjestelmän uudistamisen aloittamiseen. Haettava euromäärä vuonna 2022 on 1 miljoona.

Uusi järjestelmä on edellytys sille, että pystytään vastaamaan kansantalouden tilinpidon manuaaliuudistuksen tietovaatimuksiin muun muassa tietojen tarkkuuden ja yhdisteltävyyden osalta (pohjana YK:n manuaali, [System of National Accounts](#)).

Järjestelmä uudistuksen hyötyinä asiakkaalle näkyisivät kansantalouden tilinpidon julkaisujen laadun, nopeuden ja toimitusvarmuuden paraneminen. Uusi järjestelmä mahdollistaisi uusien laajennusten käyttöönoton, jalostusasteen parantamisen, paremman yhdisteltävyyden ja ajantasaisuuden nykytilanteeseen verrattuna. Kansantalouden tilinpidon asiantuntijoille uusi järjestelmä toisi tehokkuutta automatisaation lisäämisellä, mahdollisuuden parempaan analyysiin ja tietosisällön jalostukseen ja tuotantovarmuuden järjestelmään sekä mahdollistaisi mikro-makro-analyysin ja uusien lähdeaineistojen ja koneoppimisen hyödyntämisen.

Nykyinen järjestelmä ei vastaa enää riittävällä tavalla tilinpidon tarpeisiin. Nykyisessä järjestelmässä ongelmia on muun muassa mahdollisuudessa yhdistää yksikötason aineistoa makrotilastoihin ja uusien kokonaisuuksien liittämiseen järjestelmään. Järjestelmässä on vanha, useaan kertaan korjattu ja täydennetty koodi, joka on johtanut toiminnan hidastumiseen. Järjestelmän hitaus on merkittävä ongelma. Lisäksi aineistojen käsittelyn eri vaiheita (validointi, estimointi ja imputointi) tulisi yhdistää osaksi tiedon käsittelyä toiminnan tehostamiseksi.

Koko järjestelmä uudistus on suunniteltu ajoittuvan vuosille 2022–2026 ja kulut on tässä vaiheessa arvioitu yhteensä 9,0 miljoonaksi euroksi. Kulut muodostuvat suurimmaksi osaksi palkoista. Erityisesti IT-tehtävien osalta tullaan hyödyntämään myös ostopalveluja. Kulut ja aikataulutukset tarkentuvat suunnittelun edetessä. Samalla myös tarkentuu myös käsitys siitä, mikä osa hankkeesta on tehtävissä osana Tilastokeskuksen normaalia toimintaa.

Tilaston rahoitustarve, 1 000 e

Tilastointikokonaisuus	2022	2023	2024	2025	2026
Kansantalouden tilinpidon laadintajärjestelmän kokonaisuudistus (KTMT2.0)	1 000	2 000	2 500	2 500	1 000